

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૨૨૨૧૪/૨૦૧૯

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર	હા	ના

=====

દિવ્યાંગ જયેન્દ્રભાઈ શાહ

વિરુદ્ધ

ધી આસિસ્ટન્ટ કમિશનર ઓફ ઇન્કમ ટેક્સ સર્કલ-૧

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(રો) નં. ૧ તરફે સિનિયર એડવોકેટ શ્રી તુષાર હેમાણી વિથ વકીલ
સુશ્રી વૈભવી કે. પરીખ (૩૨૩૮)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે વકીલ શ્રી વરૂણ કે. પટેલ (૩૮૦૨)

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ સુશ્રી વૈભવી ડી. નાણાવટી

તારીખ : ૧૪/૦૭/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી એ.એસ. સુપેહિયા દ્વારા)

૧. આકારણી વર્ષ (ટૂંકમાં 'એ.વાય.') ૨૦૧૨-૧૩ માટેની આકારણી ફરી શરૂ કરવા માટે ઇન્કમ ટેક્સ એક્ટ, ૧૯૬૧ (ટૂંકમાં 'સદર અધિનિયમ') ની કલમ ૧૪૮ હેઠળ જારી કરાયેલ તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૧૮ ની નોટિસ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવાની માંગણી સાથે હાલની રિટ અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે.

સંક્ષિપ્ત હકીકતો:

૨. અરજદાર તમામ પ્રકારની ફેરસ, નોન-ફેરસ વસ્તુઓ, મશીનરી વગેરેના વેપારના વ્યવસાયમાં સંકળાયેલા છે. એ.વાય. ૨૦૧૨-૧૩ ને સુસંગત નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૧-૧૨ દરમિયાન (એટલે કે વિચારણા હેઠળના વર્ષ દરમિયાન), અરજદારે "મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ (પ્રોપ્રાઇટર સત્યજીતસિંહ રાજેન્દ્રસિંહ ગોહિલ)" સાથે અમુક વ્યવહારો કર્યા હતા. વિચારણા હેઠળના વર્ષની શરૂઆતમાં, હિસાબી ચોપડામાં સદર પક્ષકારની રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- ની જમા બાકી હતી. વિચારણા હેઠળના વર્ષના અંતે, રૂ. ૬,૪૭,૨૦૧/- ની ઉધાર બાકી હતી એટલે કે સદર રકમ સદર પક્ષકાર પાસેથી લેણી નીકળતી હતી. સદર

બાકી રકમ ઓડિટેડ વાર્ષિક હિસાબોનો ભાગ બનતા "પરચૂરણ દેવાદારો" (સન્ડ્રી ડેટર્સ) ના પરિશિષ્ટમાં યોગ્ય રીતે દર્શાવવામાં આવી છે.

૨.૧ વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે અરજદારનો કેસ સ્ક્રુટિની માટે પસંદ કરવામાં આવ્યો હતો. તત્કાલીન આકારણી અધિકારી દ્વારા "પરચૂરણ દેવાદારો" ને લગતી વિગતો સહિત વિવિધ વિગતો અને માહિતી મંગાવવામાં આવી હતી. અરજદારે તારીખ ૨૦.૦૨.૨૦૧૫ ના પત્ર દ્વારા પરચૂરણ દેવાદારોને લગતી વિગતો રજૂ કરી હતી જેમાં "શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ" ને લગતી વિગતોનો પણ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો હતો.

૨.૨ તત્કાલીન આકારણી અધિકારીએ, અરજદાર દ્વારા રજૂ કરાયેલી વિગતોની ઝીણવટભરી તપાસ કર્યા પછી, તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૧૫ ના આદેશ દ્વારા સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ આકારણી ઘડતી વખતે "મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ" સાથે કરવામાં આવેલા વ્યવહારોના સંદર્ભમાં કોઈ ઉમેરો ન કરવાનો સભાનપણે નિર્ણય લીધો હતો. પ્રશ્નવાળા એ.વાય. ના અંતથી લગભગ છ વર્ષના સમયગાળા પછી, સામાવાળાએ વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે આકારણી ફરી શરૂ કરવા માટે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૧૯ ની નોટિસ જારી કરી હતી.

૨.૩ અરજદારે તારીખ ૨૦.૦૪.૨૦૧૯ ના પત્ર દ્વારા સામાવાળાને વાદગ્રસ્ત નોટિસના જવાબમાં દાખલ કરેલ રિટર્ન તરીકે આવકના મૂળ રિટર્નને ગણવા વિનંતી કરી હતી અને અરજદારના કેસને ફરી શરૂ કરવા માટે નોંધાયેલા

કારણોની નકલ પૂરી પાડવા માટે પણ સામાવાળાને વિનંતી કરી હતી. અરજદારને તારીખ ૧૫.૧૦.૨૦૧૯ ના પત્ર દ્વારા ફરી શરૂ કરવા માટેના કારણોની નકલ પૂરી પાડવામાં આવી હતી. ફરી શરૂ કરવાના કારણોનું અવલોકન દર્શાવે છે કે અરજદારનો કેસ મુખ્યત્વે એવા કથિત આધારે ફરી શરૂ કરવામાં આવ્યો છે કે અરજદાર "મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ" દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી વ્યવસ્થા પ્રવેશો (એકોમોડેશન એન્ટ્રીઝ) ના લાભાર્થીઓ પૈકી એક છે.

૨.૪ અરજદારે તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૧૯ ના પત્ર દ્વારા ફરી શરૂ કરવા સામે વાંધાઓ ઉઠાવ્યા હતા. તેમાં રજૂ કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં રાખીને, એવી રજૂઆત કરવામાં આવી હતી કે ફરી શરૂ કરવું વાજબી નથી. સામાવાળાએ તારીખ ૦૯.૧૨.૨૦૧૯ ના આદેશ દ્વારા આવા વાંધાઓનો નિકાલ કર્યો હતો અને અન્ય બાબતો સાથે ઠરાવ્યું હતું કે કાયદાની નજરમાં ફરી શરૂ કરવું વાજબી છે.

કરદાતા વતી રજૂઆતો:

૩. વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી તુષાર હેમાણીએ મહેશ કુમાર ગુપ્તા વિ. કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ, (૨૦૧૩) ૩૩ ટેક્સમેન.કોમ ૪૦૯ (અલ્હાબાદ) ના કેસમાં અલ્હાબાદ હાઇકોર્ટના ચુકાદા અને નોવો નોર્ડિસ્ક ઇન્ડિયા પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. ડેપ્યુટી કમિશનર ઓફ ઇન્કમ-ટેક્સ, (૨૦૧૮) ૯૫ ટેક્સમેન.કોમ ૨૨૫ (કર્ણાટક) ના કેસમાં કર્ણાટક હાઇકોર્ટના વિદ્વાન સિંગલ

જજના ચુકાદા પર આધાર રાખતાં રજૂઆત કરી છે કે વાદગ્રસ્ત નોટિસ અને આકારણીને ફરી શરૂ કરવાનું કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવું જરૂરી છે કારણ કે આકારણી અધિકારીએ કરપાત્ર આવકની કઈ રકમ આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે તે અંગે કોઈ રકમ નિર્ધારિત કે નિર્દિષ્ટ કરી નથી.

૩.૧ તેમણે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮(૧)(બી) ની જોગવાઈનો પણ સંદર્ભ લીધો છે અને એવી રજૂઆત કરી છે કે સંબંધિત એ.વાય. ના અંતથી ચાર વર્ષ વીતી ગયા હોય પરંતુ છ વર્ષથી વધુ સમય ન થયો હોય તો તે વર્ષ માટે કરપાત્ર આવક કે જે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે તે રકમ તે વર્ષ માટે રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- કે તેથી વધુ ન હોય અથવા થવાની સંભાવના ન હોય ત્યાં સુધી કોઈ એ.વાય. માટે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ કોઈ નોટિસ જારી કરી શકાતી નથી. આમ, એવો આગ્રહ રાખવામાં આવ્યો છે કે રકમના કોઈપણ નિર્ધારણના અભાવે, આકારણીને ફરી શરૂ કરવાનું કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવું જરૂરી છે.

૩.૨ વધુમાં એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે, વાસ્તવમાં, વાદગ્રસ્ત નોટિસમાં આક્ષેપ કર્યા મુજબ આવક છટકી જવાનો કોઈ પ્રશ્ન નથી કારણ કે મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝના ખાતાવહી (લેજર) નું અવલોકન દર્શાવે છે કે વિચારણા હેઠળના વર્ષની શરૂઆતમાં, હિસાબી ચોપડામાં સદર પક્ષકારની રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- ની જમા બાકી હતી, જ્યારે વિચારણા હેઠળના વર્ષના અંતે, રૂ. ૬,૪૭,૨૦૧/- ની ઉધાર બાકી હતી એટલે કે સદર પક્ષકાર પાસેથી રકમ લેણી

નીકળતી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આનો અર્થ એ થાય છે કે અરજદારે મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝને અમુક રકમ એડવાન્સ આપી હતી, જેમાંથી વર્ષના અંતે સદર પક્ષકાર પાસેથી રૂ. ૬,૪૭,૨૦૧/- વસૂલ કરવાના હતા. આમ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વાસ્તવમાં કરપાત્ર કોઈ આવક છટકી ગઈ નથી.

૩.૩ વધુમાં, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટેની આકારણી સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ કરવામાં આવી હતી. એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે સ્ક્રુટિની આકારણીમાં, અરજદારે પરચૂરણ દેવાદારોને લગતી વિગતો સ્પષ્ટ કરી હતી જે ઓડિટેડ વાર્ષિક હિસાબોનો ભાગ હતી, અને અરજદાર દ્વારા આવી સ્પષ્ટતા રજૂ કર્યા પછી, આકારણી અધિકારીએ તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૧૫ ના આદેશ દ્વારા સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ આકારણી આદેશ ઘડ્યો હતો. આમ, આકારણી અધિકારી દ્વારા રજૂ કરાયેલી અને તપાસાયેલી વિગતોની ઝીણવટભરી તપાસ પછી, ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી આકારણીને ફરી શરૂ કરવી એ અભિપ્રાયમાં ફેરફાર સિવાય બીજું કંઈ નથી.

૩.૪ વિદ્વાન પરિષ્ઠ વકીલ શ્રી હેમાણીએ તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૧૮ ની નોટિસ સામે અરજદાર દ્વારા તેમના તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૧૮ ના પત્ર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાઓ તરફ પણ ધ્યાન દોર્યું છે, અને એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જો કે અરજદારે ખાસ ઉલ્લેખ કર્યો હતો કે આકારણીને ફરી શરૂ કરવાનો આધાર

મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝના પ્રોપ્રાઇટર એવા એક શ્રી સત્યજીતસિંહ રાજેન્દ્રસિંહ ગોહિલના નિવેદન પર આધારિત છે, જે તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ નોંધવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે અરજદારના કેસમાં આકારણી તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ એટલે કે લગભગ એક વર્ષ પછી ઘડવામાં આવી હતી અને આમ આકારણી સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ ઘડવામાં આવી હોવાથી અને વિભાગ પાસે શ્રી ગોહિલના નિવેદનના રૂપમાં પહેલેથી જ માહિતી હોવા છતાં, તેમ છતાં આકારણી અધિકારીએ મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ સાથે થયેલા વ્યવહારના સંદર્ભમાં કોઈ ઉમેરો ન કરવાનો સભાનપણે નિર્ણય લીધો હતો. એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે જો કે અરજદારે રકમના બિન-નિર્ધારણ સહિતની વિવિધ રજૂઆતો ઉઠાવી છે, તેમ છતાં આકારણી અધિકારી દ્વારા તારીખ ૦૮.૧૨.૨૦૧૮ ના આદેશ દ્વારા આવા વાંધાઓનો ખૂબ જ ઉપરછણી રીતે નિકાલ કરવામાં આવ્યો છે અને તેથી, તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૧૮ ની વાદગ્રસ્ત નોટિસ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવા વિનંતી કરવામાં આવે છે.

મહેસૂલ વિભાગ વતી રજૂઆતો:

૪. ઉપરોક્ત રજૂઆતો અને હાલની રિટ અરજીનો વિરોધ કરતાં વિદ્વાન વરિષ્ઠ સ્ટેનિંગ કાઉન્સેલ શ્રી વડ્ડા કે. પટેલે એવી રજૂઆત કરી છે કે આ તબક્કે, એ.વાય. ૨૦૧૨-૧૩ ના વર્ષ માટે આકારણી ફરી શરૂ કરવામાં દખલ ન થઈ શકે કારણ કે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ આકારણી આદેશ ઘડ્યા પછી, તપાસ શાખા તરફથી એવી માહિતી મળી હતી કે મેસર્સ શૌર્યરાજ

એન્ટરપ્રાઇઝ એ એકોમોડેશન એન્ટ્રી આપનાર છે જેનો કોઈ વાસ્તવિક વ્યવસાય નથી, અને અરજદારે આવી બોગસ સંસ્થા સાથે વ્યવહાર કર્યો હોવાથી, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી.

૪.૧ તેમણે આકારણીને ફરી શરૂ કરવામાં નોંધાયેલા કારણોનો સંદર્ભ આપ્યો અને કારણોમાં દર્શાવેલ ઉધાર અને જમાની એન્ટ્રીઓ તરફ પણ ધ્યાન દોર્યું અને એવી દલીલ કરી કે તેના અવલોકન પરથી એવું માની શકાય કે અરજદારે બોગસ એન્ટ્રી સાથે વ્યવહાર કર્યો છે અને આવા સંજોગોમાં ફરી શરૂ કરવાની મંજૂરી છે, કારણ કે કરપાત્ર આવક સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ ની જોગવાઈ હેઠળ નિર્દેશિત કર્યા મુજબ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- થી વધુ છે. આમ, એવી રજૂઆત કરવામાં આવે છે કે આ તબક્કે હાલની રિટ અરજી ગ્રાહ્ય રાખવી જોઈએ નહીં અને અરજદારને આકારણી કાર્યવાહીનો સામનો કરવા માટે મોકલવા જોઈએ.

વિશ્લેષણ અને અભિપ્રાય:

૫. અમે સંબંધિત પક્ષકારો વતી ઉપસ્થિત વિદ્વાન વકીલોને વિસ્તૃત રીતે સાંભળ્યા છે અને રેકૉર્ડ પરના દસ્તાવેજોનું અવલોકન કર્યું છે. દલીલો અને રેકૉર્ડ પરથી સ્થાપિત હકીકતો એ છે કે નાણાકીય વર્ષ ૨૦૧૧-૧૨ માટે અરજદારે મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ સાથે અમુક વ્યવહારો કર્યા હતા. આવકનું રિટર્ન સ્ક્રુટિની આકારણી માટે પસંદ કરવામાં આવ્યું હતું અને અરજદારને ઓડિટેડ વાર્ષિક હિસાબોનો ભાગ બનતા પરચૂરણ દેવાદારો અને મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ સાથેના વ્યવહારોને લગતી વિવિધ વિગતો અને માહિતી રજૂ કરવા

માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. અરજદારે તેના ખાતાવહી અને તમામ માહિતી આકારણી અધિકારીને પૂરી પાડી હતી અને અરજદાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી વિગતોની ઝીણવટભરી તપાસ કર્યા પછી આકારણી અધિકારીએ તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૧૫ ના આદેશ દ્વારા સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળ આકારણી આદેશ ઘડ્યો હતો. લગભગ છ વર્ષના સમયગાળા પછી સામાવાળાએ વર્ષ ૨૦૧૨-૧૩ માટે આકારણી ફરી શરૂ કરવા માટે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ ૨૮.૦૩.૨૦૧૮ ના રોજ નોટિસ જારી કરી હતી. અરજદારે તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૧૮ ના પત્ર દ્વારા આવા ફરી શરૂ કરવા સામે વિગતવાર વાંધો દાખલ કર્યો હતો. અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલી મુખ્ય દલીલ એ હતી કે આકારણી અધિકારીએ સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮(૧)(બી) ની જોગવાઈ દ્વારા નિર્દેશિત કર્યા મુજબ કરપાત્ર આવક છટકી જવાની રકમ નિર્ધારિત કરી નથી કારણ કે સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષ વીતી ગયા હોય પરંતુ છ વર્ષથી વધુ સમય ન થયો હોય તો તે વર્ષ માટે કરપાત્ર આવક કે જે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે તે રકમ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- કે તેથી વધુ ન હોય અથવા થવાની સંભાવના ન હોય ત્યાં સુધી આકારણી વર્ષ માટે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ હેઠળ કોઈ નોટિસ જારી કરી શકાતી નથી.

૬. આ સંદર્ભમાં, અમે ફરી શરૂ કરવા માટે નોંધાયેલા કારણોની તપાસ કરી છે. અમને જણાય છે કે આકારણી અધિકારીએ અરજદારની ઉધાર અને જમા એન્ટ્રીઓ અને મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝને લગતા વ્યવહારોને ફક્ત ચોંટાડી દીધા છે. ત્યારબાદ એવો અભિપ્રાય આપવામાં આવ્યો છે કે એવું “માનવા માટેનું

કારણ” છે કે કરદાતા (અરજદાર) દ્વારા કરવામાં આવેલ વ્યવહાર જેના બેંક ખાતાઓ બોગસ છે અને તે આકારણીમાંથી છટકી ગયો છે. એવો આક્ષેપ કરવામાં આવ્યો છે કે વિચારણા હેઠળના વર્ષ માટે ઊંચા મૂલ્યનો વ્યવહાર છે અને આવકનું રિટર્ન નજીવી રકમની આવક દર્શાવીને દાખલ કરવામાં આવ્યું છે અને આમ એવું “માનવા માટેનું કારણ” છે કે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે. આમ, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૮ ની જોગવાઈઓ હેઠળ નિર્દેશિત કર્યા મુજબ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- થી વધુની આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે તેવું સૂચવતી નામજોગ રકમનું કોઈ નિર્ધારણ નથી. આ ગણતરી પર વાદગ્રસ્ત આદેશ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવો જરૂરી છે. અમે આ સંદર્ભમાં મહેશ કુમાર ગુપ્તા (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં અલ્હાબાદ હાઈકોર્ટના તર્કને અપનાવી શકીએ છીએ જે નીચે મુજબ છે:—

“૧૨. ઉપર ટાંકેલા ફકરા પરથી સ્પષ્ટ થાય છે તેમ વિભાગના વલણ પાસે ટકી રહેવા માટે કોઈ આધાર નથી. જોઈન્ટ/એડિશનલ કમિશનર, ઈન્કમ ટેક્સ એ હકીકતથી વાકેફ નહોતા કે સંબંધિત આકારણી વર્ષ માટે જે કરપાત્ર આવક આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે તે રૂ. ૧ લાખ કે તેથી વધુ છે. કલમ ૧૫૧(૧) ની શરત અમારા મતને મજબૂત બનાવે છે જે જણાવે છે કે સંબંધિત આકારણી વર્ષના અંતથી ચાર વર્ષ પૂરા થયા પછી કલમ ૧૪૮ હેઠળ કોઈ નોટિસ જારી કરવામાં આવશે નહીં સિવાય કે ચીફ કમિશનર અથવા કમિશનર આકારણી અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા કારણો પર સંતુષ્ટ ન થાય કે આવી નોટિસ જારી કરવા માટે આ યોગ્ય કેસ છે.

સદર શરતના સાચા અને યોગ્ય અર્થઘટન પર એ અનિવાર્ય છે કે આકારણી અધિકારીએ પોતાના કારણમાં જણાવવું જોઈએ કે છટકી ગયેલી આવક રૂ. ૧ લાખ કે તેથી વધુ હોવાની સંભાવના છે જેથી ચીફ કમિશનર અથવા કમિશનર પોતાનો સંતોષ નોંધી શકે. મંજૂરી આપનાર સત્તાધિકારી વાકેફ હોવા જોઈએ કે તેણે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૯(૧)(બી) હેઠળ લિમિટેશનના વિસ્તૃત સમયગાળાની સત્તાનો ઉપયોગ કર્યો છે. કલમ ૧૪૯(૧) ની કલમ (બી) દ્વારા કરપાત્ર આવક કે જે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે, તેની રકમ રૂ. ૧ લાખ કે તેથી વધુ હોય તેના સંદર્ભમાં અપવાદ બનાવવામાં આવ્યો છે. અપવાદ કલમ હેઠળ આવવા માટે સંબંધિત હકીકતો આકારણી સત્તાધિકારી દ્વારા કારણ નોંધતી વખતે તેના આદેશમાં નોંધાયેલી હોવી જોઈતી હતી જેથી મંજૂરી આપનાર સત્તાધિકારી મંજૂરી આપતી વખતે આ દરખાસ્ત પર પોતાનું મન લગાવી શકે.

XXX

૧૫. અમારી સમક્ષ જે એકમાત્ર મુદ્દો રજૂ કરવામાં આવ્યો છે અને ભારપૂર્વક જણાવવામાં આવ્યો છે તે એ છે કે નોંધાયેલા કારણોમાં કરપાત્ર આવક કે જે આકારણીમાંથી છટકી ગઈ છે તે રૂ. એક લાખ કે તેથી વધુ છે તેવું સૂચવવા માટે કંઈ ન હોવાના અભાવે, આકારણી આદેશ પૂરો થયાના ચાર વર્ષ પછી આપવામાં આવેલી પુનઃઆકારણી નોટિસ માન્ય છે કે

નહીં.

૧૬. ઉપર આપેલા કારણોસર, અમને અરજદારના વિદ્વાન વકીલની દલીલમાં પૂરતું બળ જણાય છે કે આકારણી અધિકારી દ્વારા નોંધાયેલા કારણોના આધારે, ચાર વર્ષથી વધુ સમય પછી તારીખ ૨૩.૩.૨૦૦૭ ની નોટિસ દ્વારા આકારણી વર્ષ ૨૦૦૦-૨૦૦૧ ને સુસંગત પુનઃઆકારણી કાર્યવાહી શરૂ કરવી એ સ્પષ્ટપણે મુદત બહારની છે.”

૭. આમ, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૯(૧)(બી) ની જોગવાઈ રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- કે તેથી વધુની આવક છટકી જવાનું નિર્ધારિત કરે છે અને વાદગ્રસ્ત નોટિસ/કારણો રકમના કોઈપણ નિર્ધારણ વિનાના હોવાથી, તે હકીકત સાથે જોડાઈને કે પુનઃઆકારણી નોટિસ ચાર વર્ષના સમયગાળા પછી જારી કરવામાં આવી છે, આકારણીને ફરી શરૂ કરવાનું કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવું જરૂરી છે.

૮. હજુ એક બીજું કારણ છે જે અમને આકારણીને ફરી શરૂ કરવામાં હસ્તક્ષેપ કરવા પ્રેરે છે. એ નિર્વિવાદ છે કે અરજદારે તારીખ ૧૨.૧૧.૨૦૧૮ ના પત્ર દ્વારા પોતાના વાંધાઓમાં ખાસ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝના પ્રોપ્રાઇટર એવા શ્રી સત્યજીતસિંહ રાજેન્દ્રસિંહ ગોહિલનું નિવેદન તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ નોંધવામાં આવ્યું હતું, જ્યારે તેમના કેસમાં સદર અધિનિયમની કલમ ૧૪૩(૩) હેઠળનો આકારણી આદેશ એક વર્ષ પછી તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ ઘડવામાં આવ્યો હતો, અને તેથી, એવું માની શકાય કે

આકારણી અધિકારીએ મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ સાથે થયેલા વ્યવહારોના સંદર્ભમાં સભાનપણે કોઈ ઉમેરો ન કરવાનો નિર્ણય લીધો હતો. એ નિર્ણય છે કે અરજદારે સ્ક્રુટિની આકારણીમાં મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝના ખાતાવહી જાહેર કર્યા હતા અને આકારણી અધિકારી દ્વારા પરચૂરણ દેવાદારો વિશે કરવામાં આવેલી પૂછપરછ પર, તમામ વિગતો અરજદાર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવી હતી. અરજદારે પોતાના વાંધામાં એ પણ ઉલ્લેખ કર્યો છે કે વર્ષના અંતે મેસર્સ શૌર્યરાજ એન્ટરપ્રાઇઝ પાસેથી રૂ. ૬,૪૭,૨૦૧/- ની રકમ વસૂલવાની હતી કારણ કે હિસાબી ચોપડામાં સદર પક્ષકારની રૂ. ૧,૦૦,૦૦૦/- ની જમા બાકી હતી, જ્યારે વિચારણા હેઠળના વર્ષના અંતે રૂ. ૬,૪૭,૨૦૧/- ની ઉધાર બાકી હતી. ન તો તારીખ ૦૮.૧૨.૨૦૧૮ નો આદેશ, કે ન તો સોગંદનામાવાળો જવાબ અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા મુદ્દા સાથે કામ પાર પાડે છે, સિવાય કે જવાબના સોગંદનામામાં એક ખુલ્લું નિવેદન કરવામાં આવ્યું છે કે એકોમોડેશન એન્ટ્રી સંબંધિત માહિતી ત્યારબાદ તપાસ શાખા તરફથી મળી હતી. આ સંદર્ભમાં, અમે ઉલ્લેખ કરી શકીએ છીએ કે આકારણી અધિકારી તેમજ સામાવાળાએ તારીખ ૨૦.૦૩.૨૦૧૪ ના રોજ શ્રી સત્યજીતસિંહ રાજેન્દ્રસિંહ ગોહિલના નોંધાયેલા નિવેદન અને માહિતી વિશે અને તારીખ ૧૩.૦૩.૨૦૧૫ ના રોજ તેમના આકારણી આદેશ ઘડવા પર તેની અસર વિશે અરજદાર દ્વારા ઉઠાવવામાં આવેલા વાંધાનો નિકાલ કરવો જરૂરી હતો. આવી રજૂઆતનો નિકાલ કરતી વખતે, એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવતી હતી કે તપાસ શાખા તરફથી માહિતી મળવાની તારીખ અથવા મહિનો કે જેણે મહેસૂલ વિભાગને આકારણી

ફરી શરૂ કરવા માટે મજબૂર કર્યા હતા તેનો ઉલ્લેખ કરવો જોઈતો હતો. આમ, અમારા સુવિચારિત અભિપ્રાય મુજબ, તારીખ ૨૮.૦૩.૨૦૧૯ ની વાદગ્રસ્ત નોટિસ દ્વારા આકારણીને ફરી શરૂ કરવાનું કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવું જરૂરી છે અને તે રદ કરવામાં આવે છે. હાલની રિટ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(એ. એસ. સુપેહિયા, ન્યાયમૂર્તિ)

(વૈભવી ડી. નાણાવટી, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====